

POSTANOWIENIE

27 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

na posiedzeniu niejawnym 27 stycznia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M.W., S.W. i M.W.
przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z 5 października 2023 r., V ACa 1113/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Banku spółki akcyjnej w W. na rzecz M.W., M.W. i S.W. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia Bankowi spółce akcyjnej w W. do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z 19 maja 2022 r. ustalił, że umowa o kredyt mieszkaniowy B. (kredyt budowlano – hipoteczny przeznaczony na finansowanie inwestycji budowlanej) z dnia 2 kwietnia 2010 roku zawarta pomiędzy powodami M.W., M.W., M.W., S.W. a Bankiem spółką akcyjną w G. (aktualnie

Bankiem spółką akcyjną z siedzibą w W.) – jest nieważna (pkt I), zasądził od pozwanego Banku spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powodów M.W., M.W., M.W., S.W. kwotę 78 346,21 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 17 marca 2020 r. do dnia zapłaty (pkt II), zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 33 362,11 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 17 marca 2020 r. do dnia zapłaty (pkt III), oddalił powództwo w pozostałej części (pkt IV) oraz orzekł o kosztach procesu (pkt V).

Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z 5 października 2023 r. na skutek apelacji pozwanego zmienił zaskarżony wyrok w punkcie II w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powodów M.W. i S.W. kwotę 78 346,21 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 24 marca 2020 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo o zapłatę w stosunku do M. i M. W. oraz co do odsetek od dnia 17 marca 2020 r. do dnia 23 marca 2020 r., w punkcie III w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powodów M.W. i S.W. kwotę 33 362,11 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 24 marca 2020 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo o zapłatę w stosunku do M.W. i M.W. oraz co do odsetek od dnia 17 marca 2020 r. do dnia 23 marca 2020 r. (pkt I), oddalił apelację w pozostałym zakresie (pkt II) oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt III).

Pozwany wniósł skargę kasacyjną od tego wyroku, zaskarżając go w części, tj.

1. w zakresie w jakim - w punkcie II wyroku - Sąd II instancji oddalił apelację:

a) w zakresie, w którym Sąd Okręgowy w punkcie III zasądził na rzecz powodów kwotę ponad 18 083,06 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 24 marca 2020 r. do dnia 16 października 2023 r. (w celu uniknięcia wątpliwości pozwany wyjaśnił, że zakres zaskarżenia obejmuje kwotę 15 279,05 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 24 marca 2020 r. do dnia 16 października 2023 r.),

b) w zakresie kosztów procesu zasądzonych w całości od strony pozwanej na rzecz strony powodowej tytułem zwrotu kosztów postępowania I instancyjnego;

2. w zakresie punktu III, tj. w zakresie kosztów procesu zasądzonych w całości od strony pozwanej na rzecz strony powodowej tytułem zwrotu kosztów postępowania II – instancyjnego.

Skarżący na podstawie art. 398⁴ § 2 k.p.c. w zw. z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując, że:

- w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do pytania: „Czy w przypadku zasądzenia od kredytodawcy na rzecz kredytobiorcy świadczenia pieniężnego wynikającego z uznania umowy kredytu denominowanego do franka szwajcarskiego za trwale bezskuteczną w związku z wystąpieniem w jej treści postanowień niedozwolonych, które to wyrażone jest w walucie obcej, tj. franku szwajcarskim dopuszczalnym jest zasądzenie odsetek w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w rozumieniu art. 481 § 2 k.c.?”;

- skarga jest oczywiście zasadna, na co wskazuje niewłaściwe zastosowanie przez Sąd II instancji art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 1 i 2 k.c. i zasądzeniu na rzecz powodów kwoty w CHF w wysokości 33 362,11 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 24 marca 2020 r. do dnia zapłaty z tytułu nieważności umowy kredytu w miejsce prawidłowej kwoty 18 083,06 CHF (stanowiącej równowartość rzeczywiście dokonanych przez powodów spłat rat kapitałowo odsetkowych w CHF), w sytuacji gdy kwota 15 279,05 CHF nie stanowiła nienależnego świadczenia albowiem nie została nigdy przez powodów uiszczona, albowiem w okresach spłat rat kapitałowo odsetkowych: 10.06.2010 r. - 10.06.2012 r., 11.05.2015 r. - 14.05.2015 r., 10.08.2015 r., 10.09.2015 r., 10.04.2018 r. Powodowie dokonywali spłaty w złotych i okresy tychże spłat uwzględnia zasądzona prawomocnym wyrokiem kwota 78 346,21 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi w sposób wskazany w wyroku, a tym samym spowodowało to bezpodstawne wzbogacenie powodów, na rzecz których została zasądzona również kwota, której nie świadczyli na rzecz pozwanego, a tym samym w tym zakresie nie zaktualizowały się przesłanki do zastosowania art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 1 i 2 k.c.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powodowie wnieśli o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest kwalifikowanym środkiem prawnym, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a leżącymi w interesie powszechnym. Rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno służyć ochronie obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania oraz zapewniać jednolitość orzecznictwa sądowego w takich sprawach, w których możliwe jest dokonanie zasadniczej wykładni przepisu prawa, mającej walor generalny i abstrakcyjny.

W przepisach kodeksu postępowania cywilnego skarga kasacyjna została ukształtowana jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń, wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś do merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2023 r., I CSK 6201/22).

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga, by przedstawione w niej zagadnienie prawne było istotne, co wyraża się w jego znaczeniu dla rozwoju prawa lub precedensowym charakterze. Chodzi więc o zagadnienie prawne, które będzie miało znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia konkretnej skargi kasacyjnej, lecz także dla praktyki

sądowej w ogólności. Dla wykazania takiej jego kwalifikacji skarżący powinien określić treść i zakres zagadnienia prawnego oraz przytoczyć wyczerpujące argumenty prawne, prowadzące do rozbieżnych ocen i wątpliwości związanych z rozumieniem, czy stosowaniem przepisów prawa, których zagadnienie dotyczy i wskazać, czy były one już przedmiotem wypowiedzi judykatury. Istotnym zagadnieniem prawnym - w rozumieniu tego unormowania - jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się przez skarżącego na takie zagadnienie wymaga jego sformułowania oraz uzasadnienia występowania w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 listopada 2003 r., II CK 324/03; z 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07; z 26 września 2005 r., II PK 98/05; z 10 maja 2019 r., I CSK 627/18).

Przez istotne zagadnienie prawne należy rozumieć problem o charakterze prawnym a nie faktycznym albo wynikającym z wskazanych przez skarżącego uchybień Sądu. Problem ten musi powstać na tle konkretnego przepisu prawa, mieć charakter nowy i rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozstrzygnięcie stwarza realne i poważne trudności, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie zawiera rozważań w tym zakresie, a problematyka podana przez skarżącego dotyczy tylko indywidualnej sprawy, w której skarga została wniesiona, nie ma więc waloru uniwersalności ani znaczenia dla innych spraw.

W aktualnym stanie prawnym brak jest podstaw do stwierdzenia, że wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych nadal mogą stanowić podstawę do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W uchwale pełnego składu Izby Cywilnej SN z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, Sąd Najwyższy przyjął w punkcie 4, że bieg roszczenia banku o zwrot kwot wypłaconych z tytułu kredytu rozpoczyna się co do zasady od dnia następującego po dniu, w którym kredytobiorca zakwestionował względem banku związanie postanowieniami umowy. Należy z tego wywieść wniosek, że wymagalność

roszczeń kredytobiorcy o zwrot nienależnego świadczenia może się rozpocząć w tej samej dacie. W szczególności do rozpoczęcia tej wymagalności nie jest konieczne złożenie przez kredytobiorcę żadnego sformalizowanego oświadczenia przed odpowiednim organem, a przyjęcie konieczności złożenia takiego oświadczenia pozostawałoby w sprzeczności z jednolitym orzecznictwem TSUE.

Aktualnie nie można zatem uznać, aby wykładni wymagała kwestia daty początkowej naliczania odsetek.

Nie można już obecnie uznać za aktualne wątpliwości, dotyczące wpływu skutecznego skorzystania przez Bank z prawa zatrzymania na możliwość żądania przez kredytobiorcę odsetek za opóźnienie w zwrocie uiszczonych przezeń płatności. W wyroku z dnia 14 grudnia 2023 r., C-28/22, Getin Noble Bank (Termin przedawnienia roszczeń restytucyjnych) Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyjaśnił m.in., że skuteczność ochrony przyznanej konsumentom przez dyrektywę 93/13 byłaby zagrożona, gdyby konsumenci ci, powołując się na prawa, które wywodzą z tej dyrektywy, byli narażeni na ryzyko nieotrzymania odsetek za opóźnienie od kwot, które powinny im zostać zwrócone ze względu na nieważność umowy od chwili upływu terminu nałożonego na przedsiębiorcę do wykonania świadczenia, po tym jak przedsiębiorca ten otrzyma wezwanie do zwrotu tych kwot (por. pkt 86 uzasadnienia).

TSUE stwierdził, że art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 w związku z zasadą skuteczności należy interpretować w ten sposób, iż stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą gdy umowa kredytu hipotecznego, zawarta przez przedsiębiorcę z konsumentem, nie może już pozostać wiążąca po usunięciu nieuczciwych warunków zawartych w tej umowie, przedsiębiorca ten może powołać się na prawo zatrzymania umożliwiające mu uzależnienie zwrotu świadczeń otrzymanych od tego konsumenta od przedstawienia przez niego oferty zwrotu świadczeń, które sam otrzymał od tego przedsiębiorcy, lub gwarancji zwrotu tych ostatnich świadczeń, jeżeli wykonanie przez tego samego przedsiębiorcę tego prawa zatrzymania powoduje utratę przez rzeczono konsumenta prawa do uzyskania odsetek za opóźnienie od momentu upływu terminu nałożonego na danego przedsiębiorcę do wykonania świadczenia

po tym, jak przedsiębiorca ten otrzyma wezwanie do zwrotu świadczeń zapłaconych mu w wykonaniu tej umowy (por. pkt 87). Z orzeczenia tego wynika zatem jasno, że nawet skuteczne skorzystanie przez bank z prawa zatrzymania nie może wywrzeć żadnego wpływu na naliczanie odsetek za opóźnienie, które rozpoczęło się wcześniej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego 15 lutego 2024 r., I CSK 409/23). Sąd Najwyższy rozpoznając niniejszą sprawę jest związany cytowaną uchwałą (art. 88 ustawy o SN).

Obecnie zatem wskazane przez skarżącego kwestie nie stanowią istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. Gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić swoje twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego lub procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, Nr 3, poz. 49; 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, Nr 4, poz. 75; 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. postanowienie SN z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15). Oceniając wynikającą z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłankę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy dostrzec, że ma ona charakter wyjątkowy. W konsekwencji, w judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że oczywista zasadność skargi powinna dać się stwierdzić "na pierwszy rzut oka", bez zbytniego wgłębiania się w sprawę (zob. postanowienie SN z 2 sierpnia 2007 r., III UK 45/07).

Skarga kasacyjna wniesiona w sprawie niniejszej nie spełnia tego kryterium.

Sformułowane przez skarżącego uzasadnienie wniosku stanowi w istocie próbę zaangażowania Sądu Najwyższego do kolejnej weryfikacji instancyjnej prawidłowości dokonania przez Sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych i oceny prawnej w sprawie, co nie jest celem postępowania kasacyjnego i nie może skutecznie uzasadniać wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę przedsądu, przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Nawiązanie do szczegółowych elementów niekwestionowanego stanu faktycznego sprawy nie oznacza wykazania istnienia przyczyn kasacyjnych, świadczy raczej o braku publicznego elementu, uzasadniającego przyjęcie skargi do rozpoznania.

W istocie uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania jest ściśle związane z podstawami kasacyjnymi, które opierają się na zarzutach dotyczących oceny materiału dowodowego. Skarżący kwestionuje bowiem zasadność i wysokość nienależnego świadczenia ze szczegółowym powołaniem się na spłatę rat kapitałowo – odsetkowych przez powodów w obcej walucie.

W okolicznościach sprawy niniejszej nie stwierdzono kwalifikowanego naruszenia prawa, uzasadniającego przyjęcie skargi do rozpoznania ze względów publicznoprawnych.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

(P.H.)

[ł.n]